

Un număr vechiu 2 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

Director : DIMITRIE ALEXANDRESCO

Decanul Facultăței de Drept din Iași, fost Procuror-general la Inalta Curte de Casație

Prim-Redactor : EMANOIL DAN

Licențiat în drept, avocat

Redactor-proprietar : I. S. CODREANU

Licențiat în drept și științe de Stat, avocat

ABONAMENTUL

Pe an, în România, cu Tabla . . . 45 lei
 6 luni 20 »
 3 luni 10 »
 Streinătate 50 lei pe an, 25 pe 6 luni

**Apare de două ori pe săptămână
 sub direcțiunea unui comitet**

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

**Redacția & Administrația
 București, CALEA RAHOVEL, 5**
 Lângă Palatul Justiției
 = TELEFON 16/98 =

SUMAR

— **Femeea-Avocat.** Observațiuni la doctrina și jurisprudența română (urmare), de d-l avocat *Al. Lascarov-Moldoveanu.*

JURISPRUDENȚA

— Curtea de apel Buc. s. II: *Luca D. Zissu ș. a. cu Casa Rurală* (Aplicarea art. 151 pr. civ. are de scop de a nu se da două sau mai multe hotăriri în aceeași afacere);

— Trib. Ilfov s. I com.: *Jacob Schonbach cu El. Tendler* (In lichidarea creanțelor reciproce dintre un falit concordatar și terții, intervine, în prim rând, compensație legală și apoi se aplică cota concordatară restului de creanțe pe care terții le mai au în contra falitului concordatar), cu o **Notă** de *Iper.*;

— Judecătoria ocolului I Iași: *Lupu Maer cu D. Comanița* (Despre arvună în contractele de vânzare).

Rezumatul Jurisprudenței Curței noastre de casație

— **Casație s. I:** Legea proprietarilor.—Clauză prin care un chirieș se obligă prin contract a nu reține din chirie impozitele, când ar fi urmărit de percepție.—Neexecutarea acelei clauze.—Dacă atrage nulitatea contractului de închiriere.—Legea proprietarilor.—Capăt de cerere.—Tranzarea lui prin jurământ.—Invocarea în apel a altor dovezi.—Nepronunțarea instanței de apel asupra lor.—Dacă constituie o omisiune esențială; Legea proprietarilor.—Hotărâre.—Pronunțarea ei în ședință publică.—Dacă atrage casarea.—Art. 5 din legea de urmărire dela 1877; art. 12 l. proprietarilor.

— **Casație s. II:** Executare.—Carte de judecată.—Executarea ei în afară de ocolul judecătoriai.—Necesitatea unei comisii rogatorii către judecătoria din localitate.—Art. 372 și 400 pr. civ. și art. 109 l. j. p. și 99 din regulamentul de aplicare.

— **Casație s. III:** Contencios administrativ.—Șef de vamă.—Punere în retragere din oficiu în interes de serviciu.—Cauze prevăzute de lege.—Dacă se cere vre-o formalitate pentru constatarea acelor cauze.—Aprecierea suverană a administrației.—Respingerea recursului.—Art. 46 l. pensiilor și 101 din regulamentul.

FEMEEA-AVOCAT

Observațiuni la doctrina și jurisprudența română

Urmare *)

XI. Adusă chestia în fața Curței de Apel din Galați în urma apelului mai multor avocați, Curtea în majoritate (*Tanoviceanu, Botez, Vasiliu*) contra minorității (*Dumitrescu, Sărățeanu*) respinge apelul. De data aceasta, datorită penei în deoște cunoscută a eminentului jurist Corneliu Botez, deciziunea se prezintă mai compactă, mai ademenitoare, mai completă. Ii vom da, deci, și noi cuvenită atenție.

După ce deciziunea elimină din discuție chestia autorității lucrului judecat ridicată de avocații ape-

lanți, argumentează astfel în favoarea acordării dreptului de a-pleda femeilor:

1. Argumentul ridicat de antifemiști relativ la termenul masculin întrebuințat în legea avocaților, nu poate fi concludent în cauză, că adică nu se poate pe acest temei refuza femeii dreptul de a îmbrățișa avocatura.

Am mai discutat acest argument care e bun sau rău atât pentru unii cât și pentru alții.

Femiștii zic: «deși în legea avocaților, nu se vorbește decât la genul masculin, asta nu însemnă că femeile n'au dreptul de a fi avocat deoarece iată întreg codul penal, Constituția, etc. unde deși se vorbește numai la masculin, totuși aceste legi sunt aplicabile și femeilor».

Anti-femiștii răspund: «acest raționament nu are valoare căci atunci ar însemna că în toate cazurile unde o lege vorbește la masculin să se subînțeleagă și femininul; or, aceasta nu e adevărat, dovadă: legea electorală unde deși nu se spune decât la masculin, cu toate acestea femeile sunt excluse dela exercițiul drepturilor cuprinse în această lege».

Acest raționament poate fi întors așa în cât prima parte să o aibă antifemiștii și a doua femiștii. E un argument cu două tășuri. E și bun și rău pentru fiecare din tabere. Am mai spus-o deci și o repetăm: argumentul nu are aproape nici-o valoare și nici d-l Corneliu Botez nu-i dă altă valoare de cât valoarea relativă a unui „răspuns“ la o argumentare adversă.

2. Recurgând la «spiritul» legii, în lipsa unei prescripțiuni categorice, autorul deciziunii face o incurșiune atât în legiuirea franceză, de unde s'a inspirat legiuitorul român, cât și în îndepărtatele ei izvoare.

La Roma, femeile au putut pleda multă vreme, până când a venit un edict al Pretorului. Sub Imperiu femeile erau excluse expres din corporația avocaților, stare care s'a perpetuat până la Revoluția Franceză, când se interzicea formarea din nou a corporațiilor avocațești. În 1810 avocații își reiau drepturile. De femei nu se spune nimic. Aceasta însă

*) Vezi No. 33 și 35/1915.

nu însemnă că femeile au fost înlăturate (un periculos argument *per à contrario*, care nu convinge) deoarece nu Revoluția avea să consfințească o stare de superioritate a femeiei, egalitatea ei înaintea legilor fiind una din revendicările Marelui Revoluții. Tăcerea denotă numai că «legiuitorul nu se gândise să rezolve chestiunea decât pentru cel ce o cerea, așa că chestiunea femeiei avocat a rămas întreagă și în situație de a fi oricând rezolvită la cerere, după principiile generale de drept». Dacă e adevărat că a trebuit ca legiuitorul francez să vină cu legea specială și expresă din 1900, nu e mai puțin adevărat că «această lege are un caracter mai mult interpretativ».

Punând chestiunea din același punct de vedere și în legislațiunea noastră, care a reprodus în această privință, principiile legislației franceze, autorul deciziei face o nouă incursie, de data aceasta, în dreptul istoric românesc și reproducând în mare parte argumentele deja discutate de noi (Cod. Caragea art. 1 și 2; Bazilicalele (Andronache-Donici) cap. VII; Calimah cap. V, art. 29, 260 și 1347 și urm.; Bazilicale cap. VIII, t. II, § 54), se ferește totuși de a trage o concluzie, ci, din contra conchide că «neputându-ne raporta în chip temeinic la starea anterioară a dreptului nostru pentru rezolvirea problemei, câtă a cerceta dacă incapacitatea femeii de a fi avocat, rezultă, cum se pretinde, din lucrările pregătitoare ale actualei legi pentru organizarea corpului de avocați».

Privită din punct de vedere istoric, expunerea aceasta este interesantă, deși prea fugitivă și în unele locuri prea pur și simplu enunțativă fără a se arăta cel puțin izvorul pe care se întemeiază acea afirmare. Așa: decizia afirmă că la Roma multă vreme femeile au pledat, până la un edict al Pretorului. Nu se spune nici de când până când au pledat, nici cine a fost Pretorul care le-a oprit, nici care anume e edictul restrictiv. Cu chipul acesta întreaga argumentare slăbește. De asemenea nu se evidențiază câtuși de puțin că în decursul vremii femeile și-au afirmat dorința de a exercita acest drept, care — zice deciziunea — nu era ridicat prin tăcerea legii. O repetăm însă: din punct de vedere istoric expunerea interesează.

Din punctul de vedere însă al rezolvirii problemei ce ne interesează, această expunere istorică pierde orice însemnătate. În adevăr, toate argumentele ce s'ar trage din domeniul istoric al chestiunii sunt pur speculative — sunt o serie întreagă de ideologii sterpe și fără putință de a ajuta cu ceva la rezolvire. Când pe vremea aceea nici nu se punea chestia femeii avocat — fie în Franța, dar mai ales la noi, — când legea era pe atunci așa cum era și nu se deducea nimic din tăcerea, laconismul sau dubiositatea ei, de oarece nimeni nu se întreba, *neexistând* o chestie a femeii avocat, — nu e, cel puțin, illogic ca astăzi când pro-

blema se pune, să căutăm a o rezolvi cu argumente trase ad-hoc dintr'o stare anterioară a legislației când aceste argumente nu existau? Să zicem, cu alte cuvinte: „dovadă că femeia de azi are dreptul de a profesa avocatura, este că acest drept nu-i este ridicat de legea Caragea“ sau: „Codul Caragea nu oprea pe femeile de pe vremea aceea ca să profeseze avocatura, — deci femeile de la 1820 aveau dreptul de a pleda, — și deci dacă la 1820 aveau acest drept, e firesc, logic, istoric, etc., ca să-l aibă și astăzi“.

Aceste feluri de argumente sfărâmă capul dacă ești obligat să le accepți.

Și că cei întâi Francezii au simțit acest lucru e că, pentru a curma *galimatias*-ul care se făcuse în jurul chestiunii, au venit cu legea din 1900 care răspundea unei *probleme actuale*, care nu putea deci fi rezolvată de cât *acum*, cu argumente și concluzii *de acum*. Contrar credinței d-lui Botez care afirmă că această lege are „mai mult“ caracterul interpretativ, noi credem că e o lege *nouă*, răspunzând la nevoi nouă, la probleme nouă, nemai puse în trecut.

Dar însuși d-sa își dă seama că argumentarea istorică nu are de cât o valoare cu totul relativă când afirmă că „neputându-ne raporta în chip temeinic la starea anterioară a dreptului nostru pentru rezolvirea problemei, câtă a cerceta etc...“

3. Trecând la „prezentul“ chestiunii sau mai propriu vorbind la *initio* al problemei, d-l Cornelii Botez spune că în expunerea de motive a legii din 1907, nu se vorbește nimic de vre-o «incapacitate» a femeii de a profesa avocatura, iar în ce privește fraza relativă la chestiune din raportul — Antonescu, aceasta nu poate face lege, ci e un simplu deziderat.

Un caz analog e cu legea jud. de ocoale relativ la încheerile de admitere în principiu. Deși în expunerea de motive se spune precis într'un fel, instanțele ordinare și Casațiunea au hotărât tocmai contrariul, argumentând că „dorința exprimată în expunerea de motive n'a luat ființă“.

Am mai discutat acest argument, ne vom mărgini a mai spune puține cuvinte. Se poate ca simplul deziderat din raportul Antonescu și complectă tăcere a legiuitorului să nu fie argumente prea tari în susținerea tezei anti-feministe.

În adevăr că argumentele acestea nu pot — juridicește vorbind — să soluționeze procesul. Dar cu mai mult cuvânt nu se poate deduce din această slăbiciune a lor, un argument pentru soluționarea problemei în sens contrar. Să se zică: „fiindecă dezideratul din raportul Antonescu și tăcerea legiuitorului nu pot justifica respingerea femeii de la dreptul de a fi avocat, — urmează că femeia are acest drept“. E foarte periculos și foarte adese ori inutil acest soi de raționament. În orice caz nu

prin asemenea argumente, — cu nici un chip — se poate rezolva o problemă așa de importantă. Se mai zice, tot într'o serie de argumente per a contrario: „întru cât legea nu vorbește nimic de femei, — înseamnă că ele au acest drept, — de oare-ce incapacitățile fiind decăderi, trebuie să fie exprese“. Aici vom mai observa ceva în plus: ar fi vorba de incapacități când anterior femeile ar fi avut acest drept; dar când problema se pune acum, nu se poate zice că dacă legea tace, această înseamnă o decădere. În acest senz s'ar putea argumenta și astfel: «întrucât legea avocaților nu vorbește de loc dacă inginerii sau alți profesioniști au dreptul de a fi avocați, — urmează că inginerii au dreptul acesta, — de oarece decăderile fiind de strictă interpretare, ele trebuie să fie exprese». Acest fel de argumentare este cu totul nejuridic și ilogic: nu tot ce legea tace, este permis și legal, nu tot ce nu e alb e negru ci poate fi roș, albastru, etc.... În orice caz arguțiunea nu satisface, e incertă și deci nepuțincoasă să ducă în spinare rezolvarea problemei. E, cel mult, un răspuns slab la un argument contrar tot atât de slab.

4) Mai departe deciziunea combate argumentul contrar că nu e drept că avocatura ar fi un oficiu viril, pentru exercitarea căruia ar fi nevoie de vreo investitură a guvernământului și că femeile ocupă alte funcțiuni tot atât de însemnătoare ca și avocatura și acolo nu s'a ridicat chestiunea.

Mai întâi că acolo unde femeia are acele drepturi, legea aceea specială îi conferă în mod expres acest drept. În al doilea rând nu știm precis ce se înțelege în deciziune prin cuvântul „oficiu viril“. Dacă se înțelege că oficiu viril înseamnă un apanaj al bărbatului, sau că pentru ocuparea lui trebuie să ai deplinătatea drepturilor politice, sau în fine că acest oficiu implică exercițiul unei mici părți din suveranitatea Statului, — de sigur că adversarii femeii nu au dreptate a bază refuzul lor pe acest argument, care — așa privit — e pur și simplu o serie de supoziții fără prea multă însemnătate.

Dacă însă prin „oficiu viril“ se înțelege o ocupație firească-bărbătească, dacă „oficiu viril“ înseamnă că această profesie este nefirească și cu totul improprie naturii intime a sufletului femeesc, — dacă „oficiu viril“ înseamnă că această ocupație, în ordinea naturală a Societății umane și pentru buna ei funcționare se cuvine a fi exercitată numai de bărbați și nu se cuvine a fi exercitată și de femei; atunci, desigur că argumentul nu este fără importanța sa, pe care o vom discuta când vom privi partea socială a problemei.

De o cam dată ne vom mărgini a spune aceleași cuvinte ca și la precedentul argument: indiferent dacă avocatura este sau nu un oficiu viril, totuși acest contra-argument rămâne un simplu răspuns la o supoziție a adversarilor. Prin urmare, tot o su-

poziție, care însă nu poate rezolva problema. Chiar dacă am admite că avocatura nu e un oficiu viril, rezultă oare de aici — privită problema în *totalitatea* ei — că femeia are dreptul de a fi avocat sau, mai bine, se cuvine ea femeia să fie avocat? Un răspuns lămurit și convingător este peste puțină. Aceiași atmosferă de neștrămutată nesiguranță plutește asupra chestiunii.

5. Nu e justă argumentarea adversarilor cum că «femeia n'ar putea exercita avocatura neavând exercițiul drepturilor civile».

Acest contra-argument l'am discutat cu suficiență mai sus când a fost vorba de părerile d-lui Alexandresco.

6. Venind, în sfârșit, la aspectul social al problemei, deciziunea, în câteva rânduri, rezolvă problema scurt și axiomatic, cașicum nu aici ar sta *toată* importanța chestiunii. În adevăr, decizia spune: „cu progresele culturii, cu dezvoltarea ideilor de libertate și egalitate și cu înmulțirea nevoilor economice, situațiunea actuală a femeii diferă radical de cea din trecut. Femeia concurează astăzi, deopotrivă cu bărbatul, în lupta pentru trai aspirând la tot felul de ocupațiuni, care până acum erau considerate ca un apangiu al acestora fără a i se putea obiecta că s'ar îndepărtă de la rolul ce-l are în familie, rol pe care chiar având o profesiune, îl îndeplinește cu aceeași perseverență și demnitate“. Iar la argumentul din raportul-Antonescu că s'ar resimți caracterul femeii în vâltoarea luptelor din Palatul de justiție, deciziunea îl îndepărtează ca neîntemeiat „fiindcă sunt spectacole și mai penibile pentru ea prin exercitarea unei profesii mult mai grele și mai delicate, cum e practicarea medicinei în spitale și la plasă, din care caracterul ei departe de a se altera, iese mai întregit și mai oțelit“.

Este foarte laconică și neîndestulătoare această fugitivă argumentare și e păcat pentru o deciziune care — deși după părerea noastră susține o cauză cu totul șubredă — totuși strălucește prin claritatea argumentării și a expunerii, cu atât mai luminoasă cu cât e mai anevoioasă. Ne pare rău că distinsul jurist care a redactat-o, nu a dat tot atâta atenție părții sociale a problemei, cât a dat celei juridice. În adevăr, prin rândurile pe care le-am transcris mai sus nu se aduce nici o lumină în partea aceasta a problemei. Totul pare mai mult o enunțare de principii, de axiome care n'ar suferi nici o contradicție. Nu ni se spune de ce prin îmbrățișarea avocaturii femeia nu se îndepărtează delă rolul ce-l are în familie și nici nu se deslușește că acest rol îl îndeplinește femeia cu aceeași perseverență și demnitate chiar având această profesiune. Or, *aici* este tot rostul adevărat al chestiunii, nu atât în interpretarea *ad libitum* a unor texte amfibologice, și a tăcerii legii. În aceasta constă, de altfel, eroarea tuturor celor ce s'au pronunțat în această chestie: nu au dat toată

atenția cuvenită acestei fațete a problemei și s'au străduit aproape zadarnic a o rezolva juridicește, ceea ce era peste putință cu mijloacele foarte reduse de care putem dispune. Pe când dacă ar fi avut în prim rând în vedere acest lucru, poate că rezultatul investigațiilor ar fi fost mai lămurit și mai îmbucurător.

În totalitatea ei deciziunea Curței de apel din Galați, deși nu are puterea de a rezolvi problema, are totuși un aspect mai compact, mai integral. Slăbiciunea ei constă în aceea că mai toate argumentele ei sunt argumente care tind a sfărâma argumentele adversarilor sau sunt răspunsuri la aceste argumente (contra-argumente, cum le-am spus noi), fără a fi în același timp argumente care să clădească soluțiunea problemei. Căci, în adevăr, nu e de ajuns a tinde să sfărâmi armele adversare, dar mai este nevoie să construiești ceva pe ruinele acestor arme. Nu e de ajuns să zici: „aceasta nu e adevărat“ ci trebuie să dovedești *cum* e adevărat. E drept că din combaterea argumentelor adverse, reese, într'o măsură, temeinicia susținerilor tale însă de aici până a pretinde că în acest mod s'a rezolvat problema e încă drum de făcut.

XII. Opinia separată a minorității nu aduce absolut nimic nou în discuție, de aceea renunțăm a o mai discuta. Vom menționa totuși — ceea ce ni se pare cu totul curios — că această opinie susține că deși socialmente nimic nu se opune la dreptul femeilor de a pleda „totuși legalmente ele nu pot avea acest drept“. Cu alte cuvinte: pe când toți ante feminiștii precedenți au găsit că tocmai din punctul de vedere social femeile nu au dreptul de a fi avocat (deși juridicește s'ar putea interpreta în favoarea lor) acești doi din urmă anti-feminiști găsesc că legalmente femeile nu au dreptul de a pleda (deși socialmente se poate interpreta în favoarea lor).

Cu aceasta se încheie seria de argumente de tot felul ce s'au adus în luptă de către ambele tabere. În fața argumentelor care sprijin dreptul femeii de a pleda stau argumente tot atât de tari care neagă acest drept. Ambele serii de argumente par a fi tot atât de verosimile și deci acceptabile. În asemenea condițiuni, firește că e greu să te așezi, cu convingere, într'o tabără sau în alta. Și această chestiune prezintă o deosebită însemnătate, fiindcă ori de câte ori este vorba de femei și de deosebitele drepturi ce revendică ea, în mod direct sau implicit e vorba de cămin, de temelia firească a ori-cărei înjghebări sociale. E o așa de strânsă legătură între ele, în cât nu se poate discuta una fără cealaltă. Și astfel stând lucrurile, se cuvine ca în discuția problemei dacă femeia are sau nu dreptul de a fi avocat sau și mai bine, dacă se cuvine ca femeia să fie avocat, să punem o nouă întrebare, de o capitală însemnă-

tate: „este *firesc* ca femeia să exercite profesiunea de avocat? (admițând un moment că din celelalte puncte de vedere ar fi admisibil). Căci daeă e *firesc* atunci cu nimic nu e amenințat căminul și deci ordinea socială, — iar dacă nu e *firesc*, atunci de sigur că singura soluție bună e un *veto* desăvârșit la această pretinsă revendicare feminină. Și răspunsul la această întrebare e cu atât mai important, cu cât prin rezolvarea acestei probleme se aduce implicit rezolvarea unei întregi serii de așa zise revendicări feminine, care, toate, în fond, nu sunt de cât niște tentative de a sfărâma zidul *firesc* care îngrădește cercul ocupațiilor feminine.

Credem că genul acesta de ocupațiune — avocatura — nu intră în cadrul ocupațiilor *firești* ale femeii. Avocatura așa cum se prezintă este o ocupație exclusiv bărbătească, nu în sensul că ar fi un apangiu bărbătesc intronat de a tot puternicia bărbatului și ca o uzurpare a bărbatului în detrimentul femeii. Nu! Avocatura este o ocupație *firesc* bărbătească. Atât prin esența ei, cât mai cu osebire prin *profesarea* ei, avocatura se prezintă ca o ocupație cu nenumărate și grele obstacole, pentru învingerea cărora trebuie adese ori, să abdică de la multe norme de delicateță și gingășie, pentru a adopta altele de văjnicie și hotărîre, pe care nu le poate avea femeia din cauza firei ei și a scopului ei în viață. Femeia-avocat fatal va trebui să-și schimbe firea obișnuită prin aceasta, în mod implicit, scopul dat ei în viață de Ziditorul Lumei: gingășie și atracție, dragoste și sacrificiu în cămin, — păstrătoarea manifestărilor duioase și gingașe din viață, — tăinuitoarea neprețuită a flăcării de idealism din omenirea veșnic însetată de ideal... Femeia-avocat va trebui neapărat să devie bărbat în apucăturile ei, să *lupte*, să se s buciume într'o lume în care nu va fi nimic femeesc... Iar nu aceasta este menirea ei, — și ori ce ar face ea în afară de acest cerc *firesc* al scopului ei în viață, va fi — dintr'un început — lovit de falsitate și deci de ruină, de peire.

Exemplele sunt multe. Obviind acest cerc al în-deletnicirilor ei *firești* și îmbrățișând cariere bărbătești au ajuns la negarea completă sau aproape completă a *feminității* lor. Femeia-funcționară comercială, femeia-împiegată postală sau telefonică, femeia sufragetă, femeia-uyrieră de fabrică sau de mină... Ce exemple mai luminoase!... Cine nu și-a dat seama că aceste nouă specimene moderne de femei nu mai au aproape nimic femeesc în ele decât doar trupul, cine nu și-a dat seama de halul fără seamăn de dezastros al căminului lor și cine — pe această cale — nu și-a dat seama cât de mult este zdruncinată temelia însăși pe care stă întreaga țesătură socială.

Cine nu știe — pe de altă parte — ce luptă aprigă se dă în centrele apusene, pentru ca femeia-lucrătoare în fabrică să fie readusă în cămin, căci au simțit cei

ce duc carul Statelor că în continuarea acestui sistem de negare a feminismului stă — virtual — însăși peirea societății... Și dacă astăzi femeile cer cu mare valvă dreptul de a pătrunde în avocatură și în drepturile politice, — vedem tabloul curios cum aceleași femei cer ca lucrătoarele să fie cât mai mult readuse în cămin. Ce contradicție! În același timp cer și scoaterea și readucerea femeii în cămin.

Dar că însăși natura intimă a femeii se opune ca ea să îmbrățișeze avocatura, e faptul că în Franța unde de la 1900 este o lege specială care le permite intrarea în Barou și unde există un mare proletariat feminin, totuși numai câteva femei, profitând de această lege, au intrat în Barou. Și acelea care au intrat de sigur că au făcut-o mai mult dintr'un snobism propriu timpurilor în care trăim (exact ca la noi) de cât dintr'o necesitate de viață.

Acolo însă unde femeia a îmbrățișat o carieră care are ceva atingător cu firea ei, nu a urmat nimic rău, ci din potrivă. Așa femeia-profesoară sau femeia-doctor. Profesoara sau doctoreasa sunt surori bune cu femeia-mamă. Pentru dovedirea acestui adevăr nu e nevoie de nici o argumentare, — el apare evident. Cine poate fi mai bun educator ca femeia, cine poate alina mai bine ca ea, cui poate femeia bolnavă să-și spue tot răul ei adeseori rușinos de spus, decât altei femei? De aceea femeia-profesoară și femeia-doctor au rămas mereu femei și temelia vieții sociale, prin aceasta, departe de a se clătina, s'a întărit.

În ce privește cultura și superiorizarea femeii, nimeni nu este și nu-i bine să fie dușmanul femeii. Nimeni, de asemenea, nu poate contesta inteligența și adeseori marea putere comprehensivă a multor femei... *Toate*, cu singura condițiune ca cultura și superiorizarea minții și sufletului femeiesc să fie în cercul ei firesc de ocupațiuni. Și sunt multe de făcut pe acest ogor întins și plin de idealice fermece, în care femeia tronează singură cu exclusivă și necontestată ei suveranitate. Da, acolo cu toții să îndreptăm buna noastră grijă, ca să consolidăm aceea ce, mai ales acum pare amenințat de-o ruină morală prematură și peste fire de îngrijitoare.

Privind astfel problema, ne vom convinge cât e de firec și puternic motivul care se opune vrerei femeii de a rupe limita fireștilor ei ocupațiuni pentru a face irupție în niște domenii cu totul improprii firei ei. În cămin, femeia, — în for, bărbatul, așa poruncește, natura intimă, de neînving, a însăși esenței creațiunii.

Toate încercările de a *perverti* această natură intimă — *natura rerum* — Firea însăși — nu poate avea decât un singur rezultat: o și mai mare a ei statornicire, iar cele clădite pe această pervertire se năruiesc ca toate cele nefirești...

Focșani, Ianuarie 1915.

Alex. Lascarov-Moldoveanu

Avocat

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. II

Audiența dela 28 Aprilie 1914

Președenția D-lui FR. PAPP, Președinte

Jurnal No. 963

Luca D. Zissu ș. a. cu Casa Rurală

Art. 151 pr. civ. - Scopul aplicării acestui articol. - Lipsa unora din apelanți. - Aplicarea art 151 în privința lor. Dacă la noua îmbrățișare se poate respinge ca nesuștinut apelul celor absenți.

Din momentul ce într'o afacere s'a aplicat art. 151 pr. civ. față de apelanți, este evident că apelanții prezenți reprezintă și pe cei absenți în toate dezbaterile procesului, mijloacele de probațiune întrebunțate folosind tuturor, căci aplicarea art. 151 are de scop de a nu se da două sau mai multe hotăriri în aceeaș afacere;

Prin urmare, în asemenea situațiune nu se poate respinge ca nesuștinut un apel față de apelanți absenți.

Curtea,

Având în vedere că apelanții prezenți au cerut ca în această afacere să se ordoane o experliză asupra punctelor arătate mai sus, cerere la care nu s'a opus reprezentantul părții intimă Casa Rurală, dar a cerut ca apelul celor absenți să fie respins ca nesuștinut pe motivul divizibilității acțiunii, iar apelanții prezenți s'au opus pe motiv că acțiunea nu e divizibilă mai ales că și art. 151 pr. civilă e aplicat în cauză;

Având în vedere că Casa Rurală prin acțiunea ce a făcut și asupra căreia s'a dat sentința apelată, a chemat în judecată pe toți apelanții de azi de la cari zisa casă a cumpărat moșia Măcișeni din jud. Covurlui, fără a se specifica care e partea ce se cuvine fiecărui vânzător în moșie, — a cerut reducerea prețului moșiei din cauza unei lipse de teren din întinderea prevăzută în actul de vânzare, acțiune pe care tribunalul a admis-o în lipsa apelanților care fuseseră chemați la interogator;

Având în vedere că în contra sentinței tribunalului toți părâții cari au figurat la prima instanță au făcut apel prin aceiași petițiune, iar înaintea Curții parte din ei lipsind, în ședința de la 4 Octombrie 1911 s'a aplicat art. 151 pr. civilă, față fiind și intimata Casa Rurală;

Considerând însă, că din moment ce art 151 din proc. civilă este aplicat în această afacere față de apelanți, evident că apelanții prezenți reprezintă și pe cei absenți în toate dezbaterile procesului, mijloacele de probațiune întrebunțate folosind tuturor, căci aplicarea art. 151 are de scop de a nu se da două sau mai multe hotăriri în aceiași afacere;

Că în această situațiune cată a fi respinsă cererea făcută de reprezentantul intimă Casa Rurală prin care cere tinde la respingerea apelului ca nesuștinut față de cei absenți;

Pentru aceste motive, admite, etc.

(ss) Fr Papp, D. A. Mavrodin, G. A. Mavrus.

Grefier, (ss) Șt. Ștefănescu

TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIA I COM.

Audiența de la 18 Octombrie 1914

Președenția D-lui E.M. VĂCAREANU, Judecător

Sentința Comercială No. 781

Iacob S. Schönbach cu El Tendler

Concordat. — Creanțe reciproce. — Cota concordatară. — Compensație legală. — Dacă în timpul concordatului creanțele reciproce dintre falitul concordatar și terții se

lichidează aplicându-se mai întâi cota concordatară și apoi compensația legală.

In lichidarea creanțelor reciproce dintre un falit concordatar și terții intervine, în prim rând, compensația legală și apoi se aplică cota concordatară restului de creanțe pe cari terții le mai au în contra falitului concordatar.

S'a ascultat D-l avocat M. Antoniadi din partea falitului concordatar I. Schönbach în susținerea contestației; și

D-l avocat I. Gr. Perieșeanu din partea părâtului în combateri.

Tribunalul,

Asupra contestațiunii făcută de Iacob Schönbach prin petiția înregistrată la No. 14394/914 din 22 Septembrie 1914 contra urmării începută în contra sa de E. I. Tendler pe baza sentinței acestui Tribunal cu No. 1325/912 investită cu formula executorie;

Având în vedere actele din dosar, susținerile orale și concluziunile scrise ale părților;

Având în vedere că din aceasta se stabilește că E. I. Tendler, chemând în judecată pe I. Schönbach, obține, contra acestuia sentința cu No. 1325/912, rămasă definitivă, prin care acest tribunal condamnă pe Schönbach să-i plătească o sumă globală de 10680 lei, reprezentând valoarea lucrărilor și materialelor ce reclamantul le făcuse pentru construcția unui imobil al părâtului plus daune și cheltueli de judecată; ulterior Schönbach fiind declarat în stare de faliment și cum el nu promise materialele pentru plata cărora fusese condamnat, Judecătorul Sindic prin petiția înregistrată la No. 7436 din 9 Februarie 1913, cheamă în judecată pe E. I. Tendler cerând ca acesta să fie obligat să-i predea materialele în cestiune sau valoarea lor în numerar. Tribunalul prin sentința No. 253/914 obligă pe Tendler să restituie materialele sau în caz contrariu valoarea lor în sumă de 6030 lei plus 100 lei cheltueli de judecată; anterior pronunțării acestei sentințe, falitul Schönbach a încheiat cu creditorii săi un concordat omologat de Tribunal la 11 Octombrie 1913;

La două Maiu 1914 Tendler începe executarea sentinței sale la care Schönbach răspunde prin punerea în întârziere a lui Tendler ca, pe baza sentinței cu No. 253/913, să-i pună la dispoziție materialele ceea ce acesta nu execută, iar, în urmă Schönbach face contestația de față;

Având în vedere că contestatorul își întemeie, contestația pe motivul că în urma concordatului încheiat cu creditorii săi creanța lui Tendler reducându-se cu 40% a rămas numai de 6478 lei, care, prin efectul compensațiunii cu suma de 6130 lei la care Tendler a fost condamnat față de Schönbach, se reduce la 278 lei la care suma urmează a se reduce și urmărirea;

Având în vedere că intimatul răspunde la aceasta că reducerea concordatorie nu se poate face decât după ce se operează compensațiunea căci, calculându-se altfel, s'ar face o operațiune inechitabilă, contestatorul înbogașindu-se în dăruirea sa;

Considerând că, în urma sentinței obținută de Schönbach contra lui Tendler și a concordatului ces'a acordat celui dintâiu, Tendler nu poate urmări pe contestator decât numai pentru diferența dintre creanța sa și aceea a lui Schönbach, deoarece, prin punerea în întârziere făcută de Schönbach, Tendler urmând să-i restituie valoarea în numerar a materialelor ce era obligat să predea, s'a operat compensațiunea între cele două creanțe conform art. 1140 cod. civ.;

Considerând că, deși prin admiterea concordatului creanța lui Tendler se reduce cu 40%, această reducere însă nu se poate calcula decât numai după operațiunea compensațiunii dintre datoriile reciproce ale părților,

iar nu cum cere contestatorul ca compensațiunea să se facă după aplicarea reducerii concordatară la creanța intimatului, întrucât creanțele ce părțile au una în contra alteia sunt dintr'o strânsă legătură de reciprocitate, ele decurgând din aceeași cauză, convenția de lucrări dintre părți, și nu pot fi executate decât așa cum au luat naștere fără modificarea numai a vreunui din ele;

Căci a se admite astfel s'ar ajunge la un rezultat nedrept, una din părți care ar primi mai mult înbogașindu-se fără cauză în detrimentul celei-l'alte;

Având în vedere toate acestea, rezultă că, făcându-se compensația între creanța lui Tendler în valoare de 10680 lei și aceea a lui Schönbach de 6130 lei, Schönbach ar mai avea să dea lui Tendler 4550 lei, cărei sume, aplicându-se reducerea concordatară de 40%, rămâne suma de 2730 lei ce Tendler poate să mai pretindă lui Schönbach este în parte fondată și Tribunalul urmează a reduce urmărirea începută de Tendler contra contestatorului de azi la suma de 2730 lei;

Pentru aceste motive, admite, etc

(ss) Em Văcăreanu, (ss) V Rădulescu

ADNOTAȚIE.— Interesanta problemă juridică, rezolvată de Trib. Ilfov s. I Com. prin sentința pe care o publicăm, nu s'a mai prezentat, pe cât știm, înaintea instanțelor judecătorești, la noi ca și aiurea; în doctrină, de o potrivă, chestiunea nu se găsește nicăeri examinată, și ast-fel fiind soluțiunea nu și putea găsi temeiul, în lipsa unei dispozițiuni legale, de cât în echitate și în principiile generale de drept ce cărmuiesc materia compensațiunii și concordatului.

Speța e aceasta: X e creditorul lui Y cu o sumă oarecare de bani; Y cade în faliment și, în acest interval de timp și mai înainte ca X să și fi executat creanța pe care o avea în contra sa, dobândește la rândul o creanță în contra creditorului său X și obține un concordat. X își pune în executare creanța pe care o avea contra falitului concordatar Y, iar acesta face contestație la executare cerând ca suma pe care o dătoarește să fie redusă mai întâi prin aplicarea cotei concordatară și apoi pe cale de compensații, opunând creanța sa integrală.

S'a pus dar chestiunea dacă un falit concordatar, care întrunște dubla calitate de creditor și debitor al unei persoane, câtă, cu prilejul lichidării, să aplice mai întâi cota concordatară și apoi să opue compensația, sau compensația se operează în prim rând și apoi se aplică cota concordatară pentru restul datoriei?

Tribunalul Ilfov s. I Com. a admis această din urmă soluție care ni se pare și echitabilă și juridică. În adevăr, compensația legală fiind o pură ficțiune, un procedeu mecanic care face abstracție de voința efectivă, care se operează *instantaneu*, de plin drept, și independent de voința părților, de îndată ce două creanțe reciproce își găsesc ființa. Cele două obligațiuni se sting până la concurența celei mai mici, rămânând în picioare numai cea parte de datorie care constituie restul creanței al

cărei quantum a depășit pe cea l'altă. Asupra acestei părți de datorie, care, în speță, constituia creanța lui X urmează să se aplice cota concordatară; căci, dacă e de principiu că în materie de concordat compensația nu se poate opera în prejudiciul personal al falitului concordatar, privind-l de termenele acordate, nici în prejudiciul mesei credale, atribuindu-se unui creditor o parte mai mare din activ (*Baudry, Des obligations, III partea I, pg. 168 supra*), nu e mai puțin adevărat că, sub egida concordatului, falitul nu se poate îmbogăți în dauna unora dintre creditorii săi, aplicând mai întâi unei creanțe cota concordatară și apoi reducând-o din nou sau anihilând pe cale de compensație, opunând acestei datorii o creanță a sa integrală. Sistemul ar fi cu totul inequitabil și jurisdicția imposibilă.

Inequitabil, căci ar îngădui falitului concordatar, prin nesocotirea compensațiunii de la sine operată, să-i introducă în patrimoniu datoriile integrale ale debitorilor săi, iar pe de altă parte să-i achite datoriile pe cari la rândul-i le are față de acești debitori printr'o îndoită și neregulată reducere: cota concordatară și compensația; — Juridicește imposibil de oare-ce, după cum deja am arătat, compensația presupunând o dublă plată ce se operează în chip mecanic, ea și-ar pierde caracterul de instantaneitate și de ficțiune pe care l'are de la lege, de îndată ce s'ar opera cu tardivitatea și mijlocirea voinței părților.

Ținând seamă de toate aceste considerații, credem că tribunalul Ilfov s. Com. și-a stabilit o importantă Jurisprudență, care nu ne îndoim că va rămâne constantă.

În speța judecată de tribunalul Ilfov secția I Comercială, există însă o îndoită considerație care impunea soluția ce s'a dat. X obținuse creanța sa în contra lui Y la 12 Octombrie 1912; creanța lui Y contra lui X trebuia considerată că a luat naștere la 9 Februarie 1913 când sindicul, în numele falitului Y, a introdus contra lui X acțiunea pentru regularea socotelilor decurgând din creanța celui din urmă — aceasta pentru motivul că data unei creanțe nu o fixează ziua când a rămas definitiv hotărârea care o constată, ci data chemării în judecată de când începe a curge și dobânda legală. Concordatul obținut de Y a fost omologat la 11 Octombrie 1913. Așa fiind, compensația legală între creanța lui X și Y urma să fie privită ca operată cu efect retroactiv încă de la 9 Februarie 1913, și în consecință întrucât concordatul a fost omologat mult mai târziu — se înlătură de lasine discuția asupra chestiunii de a se și ce trebuie să primeze cu prilejul li-

chidării celei două datorii, compensația legală, sau aplicarea dividendului concordatar.

IPER.

JUDECATORIA OCOLULUI I RURAL IAȘI

Audiența dela 28 Aprilie 1914

Carte de judecată No. 251

Lupu Maier cu D. Comaniță

Contract de vânzare. — Dare de arvună. — Dacă totdeauna suma care se dă la începutul convenției poate fi considerată ca «arvună». — (Art. 1297 și 1298 c. civ.).

Suma pe care o primește vânzătorul, la începutul convenției, nu are totdeauna înțelesul unei arvune, ci poate fi și o parte din preț, căreia nu i se poate aplica normele care guvernează principiile arvunei, iar criteriul de apreciere este pentru judecător importanța sumei remise, de unde deducem adevărata intențiune a părților contractante.

Judecata,

Asupra acțiunii de față;

Considerând că, în fapt, se constată că D. Comaniță a vândut reclamantului o cantitate de nuci, primind 250 lei «conto asupra prețului, pe care însă, pârătul nu le-a predat;

Considerând că, reclamantul denumește suma de 250 lei «arvună», cerând restituirea ei îndoită; că, trebuie de vidat chestiunea dacă în dreptul nostru aceasta poate fi admisibil;

Considerând că, «arvuna» e o clauză ce se întâlnește nu numai în contractele de vindere-cumpărare, ci poate fi inserată în orice alt contract; legiuitorul român se ocupă de dânsa la contractul de vânzare pentru că se obișnuște mai mult în acest contract, dar se poate stipula în orice contract translativ de drepturi, nu numai reale, ci chiar și personale;

Considerând că, în legea noastră art. 1297 și 1298 din cod. civil, arvuna e o clauză accesorie, intervenită într'un contract principal — în speță, într'un contract de vânzare — prin care părțile constată și întăresc convențiunea lor, e un fel de clauză întăritoare a contractului; că, arvuna înțelesă în acest sens, are o analogie cu clauza penală, e o fixare de mai înainte a daunelor provenite din neexecutarea contractului, în acest sens că, dacă contractul nu se execută din vina celui care dă arvuna, o pierde; iar dacă neexecutarea provine din culpa celui care a primit arvuna, o va restitui îndoită¹⁾;

Considerând că, în materie de contracte, afară de clauzele care se ating de ordinea publică, dispozițiile legale nu sunt decât interpretative ale voinței părților contractante; or, în materie de arvună se întâmplă foarte des ca arvuna să aibă în intenția părților alt înțeles decât acel prevăzut de art. 1297 cod. civil, înțeles care nu e de origină romană, ci de origină germană, înțeles pe care îl găsim și în legiuirile noastre vechi²⁾;

După aceste legiuiri, darea de arvună poate să aibă în intenția părților și alt sens, și anume, acel al unei clauze de decizie pentru părțile contractante, în sen-

¹⁾ Institute, principii 3. XXIII și în Lex 17 Codex 3, 21 Cod Calimach § 122 — 1224. Ortolan Explic des Institut. III, 1448, n. 1. Maynz, Dr Roman. II § 341. «Dreptul», 96, n. 35. Baudry III, 459. Laurent, XXIV, 27. Aubry et Rau, IV § 349, p. 339, n. 36.

²⁾ Cod Andronachi Donici art. 3, cap. 11 și Cod Caragea, art. 3 partea 3 a, cap. 2.

sul că, partea care a dat arvuna își rezervă facultatea de a se dezice de contract, abandonând arvuna, iar partea care a primit arvuna își rezervă și ea acest drept, restituind arvuna îndoită;

Acest înțeles îl cam are arvuna în moravurile poporului nostru;

Se întâmplă însă că, atunci când părțile încheie un contract de vindere-cumpărare, să dea, la încheierea convenției sub denumirea de arvună, o sumă de bani de către cumpărător, care însă, în intenția părților, nu e o arvună proprie zisă, ci e un acout asupra prețului, în asemenea cazuri, pentru judecător, criteriul de apreciere este importanța sumei remise. importanța relativă la valoarea operației; că astfel fiind, trebuie de

văzut dacă suma de 250 lei, poate fi arvună sau o parte din preț³⁾;

Considerând că, părătul a primit 250 lei, sumă care nu poate reprezenta decât o parte din preț, fiind prea mare în raport cu valoarea operației pentru a putea zice că e o arvună; că astfel fiind, urmează să respingem cererea de a se acorda suma îndoită, și a se admite acțiunea în parte pentru suma de 250 lei și cheltuieli de judecată, pe care apreciind le fixează la 6 lei.

Pentru aceste motive, Judecata admite în parte, etc.

Judecător (s) Scriban.

Grefier (s) G. Pascu

³⁾ Dim Alexandresco, «Despre arvună».

REZUMATELE JURISPRUDENTEI INALTEI NOASTRE CURTI DE CASATIE

CASATIE S. I

Recurentul E. Bohory prin d-l avocat St. Dumitrescu.

Intimata Ernestina Entler, prin d-l avocat Fotescu.

Legea proprietarilor. — Clauză prin care un chiriaș se obligă prin contract a nu reține din chirie impozitele, când ar fi urmărit de percepție. — Neexecutarea acelei clauze. — Dacă atrage nulitatea contractului de închiriere.

Legea proprietarilor. — Capăt de cerere. — Tranșarea lui prin jurământ. — Invocarea în apel a altor dovezi. — Nepronunțarea instanței de apel asupra lor. — Dacă constituie o omisiune esențială.

Legea proprietarilor. — Hotărîre. — Pronunțarea ei în ședință publică. — Dacă atrage casarea. — Art. 5 din legea de urmărire de la 1877; art. 12 l. proprietarilor.

a) Neexecutarea clauzei prin care un chiriaș se obligă prin contract a nu reține din chirie impozitele, când ar fi urmărit de percepție, nu poate atrage desființarea contractului, de oarece o asemenea clauză este contrară art. 5 din legea de urmărire din 24 Martie 1877, după care chiriașii sunt obligați a opri la dănsii și a plăti impozitele proprietății, chiar când n'ar fi obligați prin contract, sub pedeapsă de a fi urmăriți ea și proprietarii, iar aceștia sunt obligați a ține în seamă chirișilor chitanțele legale la plata contribuțiilor.

b) Dacă unul din capetele de cerere a fost hotărît la prima instanță prin jurământ, care are efectul unei tranzacțiuni între părți, reclamantul nu mai poate invoca înaintea instanței de apel alte dovezi în contra jurământului, așa că omisiunea instanței de apel de a examina acele dovezi nu este esențială.

c) Judecarea procesului în ședință publică de către Curtea de apel nu atrage casarea deciziunii, de oarece legea proprietarilor a prevăzut judecarea în camera de consiliu numai pentru a înlesni și accelera judecarea unor asemenea procese, considerate ca urgente, prin cercetări sumare, iar nu pentru a exclude fără nici o rațiune desbaterile publice. (Cas. s. I, decizia No. 34 din 20 Ianuarie 1915, prin care s'a respins recursul făcut contra deciziei Curței de apel București s. III, No. 79/914).

CASATIE S. II

Recurentul Albert Baer prin d-l avocat G. Olteanu.

Intimatul St. Grossu prin d-l avocat Lazăr Schwartzberg.

Executare. — Carte de judecată. — Executarea

ei în afară de ocolul judecătoriei. — Necesitatea unei comisii rogatorii către judecătoria din localitate.

Art. 372 și 400 pr. civ. și art. 109 l. j. p. și 99 din regulamentul de aplicare.

Când executarea unei cărți de judecată are a se îndeplini în altă localitate decât cea de reședință a judecătoriei, judecătorul de ocol nu poate da delegațiune directă agenților de urmărire în afară din cuprinsul ocolului său, ci numai prin comisie rogatorie către judecătoria din acea localitate, conform art. 372 pr. civilă, această din urmă judecătoria fiind singura competentă a judeca contestațiunile ce s'ar ridica asupra urmăririi însăși (art. 400 pr. civ.). (Cas. s. II, decizia civilă No. 49 din 24 Februarie 1915, prin care s'a respins recursul făcut contra sentinței Trib. Comercial Ilfov s. II, No. 1291/914).

CASATIE S. III

Recurentul Petre Ștefanovici, prin d-l avocat Gr. D-trescu.

Intimatul Ministerul de finanțe prin d-l avocat Al. Ottulescu.

Contencios administrativ. — Șef de vamă. — Punere în retragere din oficiu în interes de serviciu. — Cauze prevăzute de lege. — Dacă se cere vre-o formalitate pentru constatarea acelor cauze. — Aprecierea suverană a administrației. — Respingerea recursului. — Art. 46 l. pensiilor și 101 din regulament.

Art. 101 din regulamentul de aplicațiune al legii pensiilor, precizând ce se înțelege prin interesul serviciului și arătând cauzele care pot justifica punerea la retragere a funcționarului din oficiu la vârsta de 52 ani (incapacitate notorie, scădere intelectuală, etc.), nu prevede însă nici o formalitate pentru constatarea acestor cauze, ci prescrie numai că acea dintre cauzele ce se invocă va trebui arătată în deciziunea de punere în retragere, deciziune care se comunică confidențial comisiei pentru regularea drepturilor la pensie.

De aci rezultă că aprecierea cauzei invocate de administrațiune în scopul și condițiunile mai sus arătate, este o chestiune de fapt lăsată cu totul la chibzuința acestei administrațiuni și deci nu poate forma obiectul unui recurs la Curtea de Casație ca contencios administrativ. (Cas. III, decizia No. 181 din 30 Martie 1915, prin care s'a respins recursul făcut contra actului Ministerului de Finanțe prin care act a fost pus la retragere din oficiu pentru regularea drepturilor la pensie).